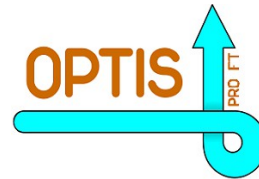

TEXTILNÝ DIZAJN

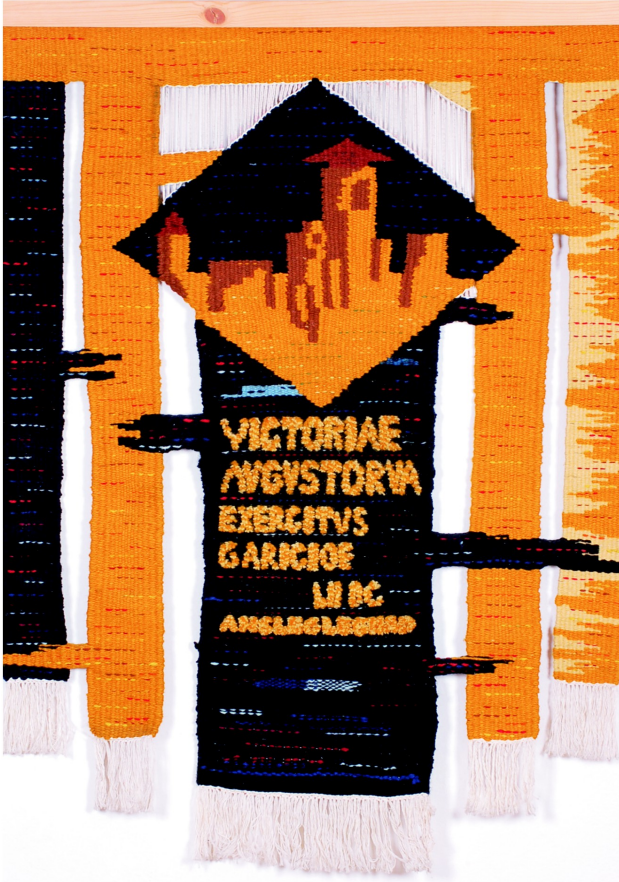

Pavol Lizák

Oddelenie priemyselného dizajnu, Fakulta
priemyselných technológií, Trenčianska
univerzita A. Dubčeka, Púchov,
Slovenská republika

Úvod

textilná kompozícia - gobelín (140 x 90 cm), Lucia Kubániová,
školská práca KPD, Ružomberok, 1999

- **Dizajn:** vzhľad výrobku alebo jeho časti, spočívajúci najmä v znakoch línií, obrysov, farieb, tvaru, štruktúry alebo materiálov výrobku, t.j. výtvarné riešenie priemyselného výrobku
- **Dizajnér:** návrhár, projektant, architekt, umelec, sochár či konštruktér.
- **Textilný dizajn:** výtvarný prejav dizajnéra vychádzajúci z použitých materiálov a textilných technológií.

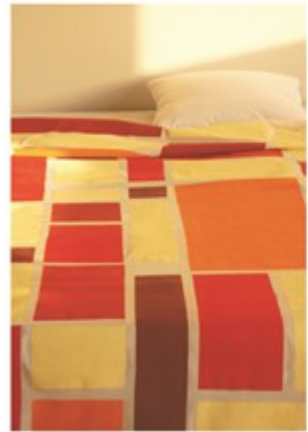
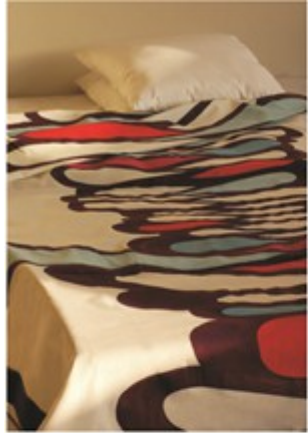
Rozdelenie textilného dizajnu

1. **Textilný dizajn prostredníctvom konštrukcie výrobkov**
 - **Vlákná, priadze a tkaniny - základné princípy pre textilných dizajnérov**
 - **Textilný dezén tkanín a pletenín**

1. **Textilný dizajn povrchovými úpravami**
 - **Potláčaním**
 - **Vyšívaním**
 - **Farbením**

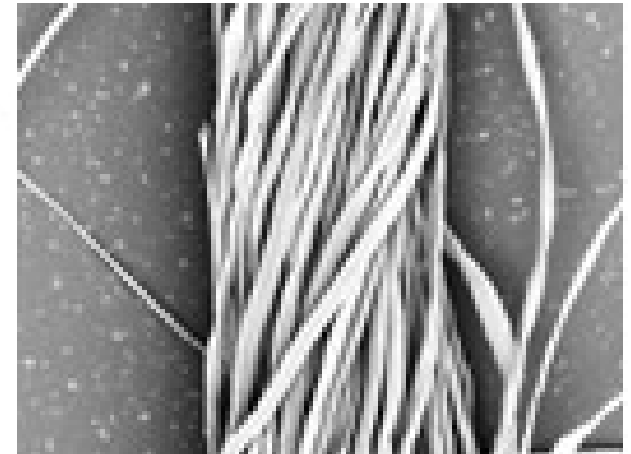
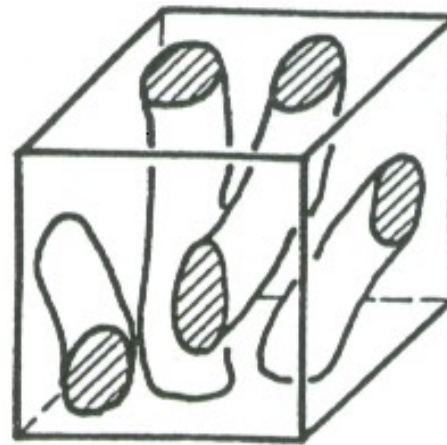
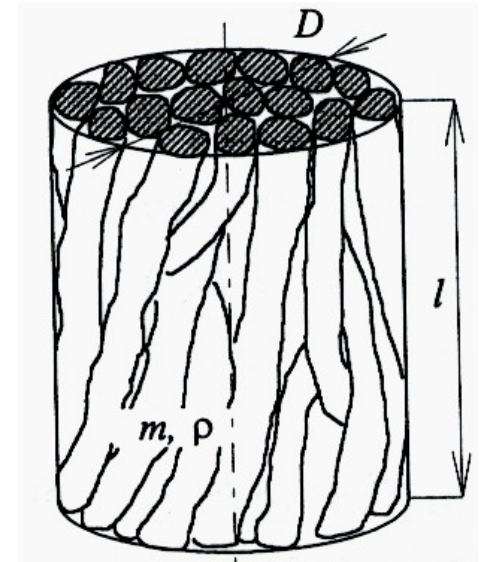
1. **Aplikácia a použitie**
 - **Odevný dizajn –dizajn módy a módnych doplnkov**
 - **Interiérový textilný dizajn**
 - **Dizajn technických textílií (Textilná architektúra, dopravné prostriedky, atď’./**

Vlákna, priadze a tkaniny - základné princípy pre TD

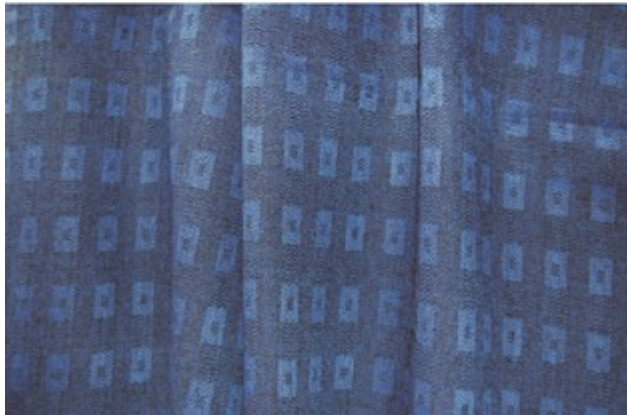

Textilný dizajn – priadza.
(farba priadze, konštrukcia, počet zákrutov, chlpatosť, zaplnenie atď.)

Projektovanie vlastnosti textilného výrobku.

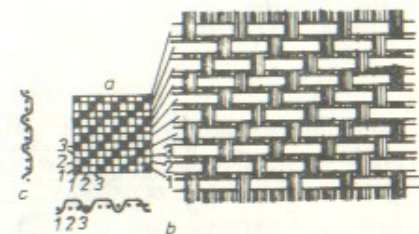
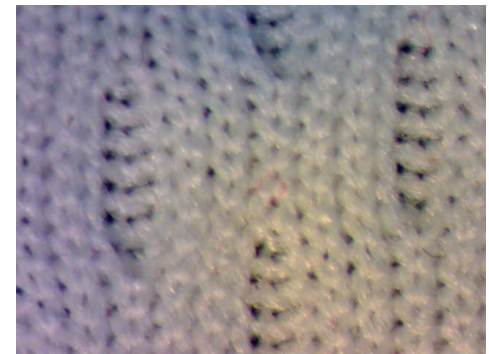
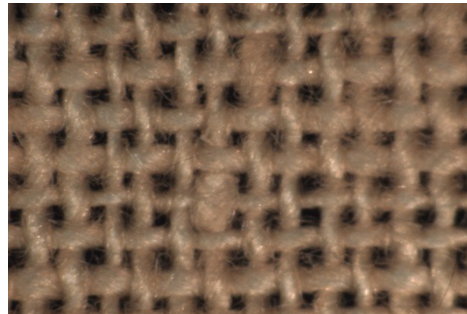
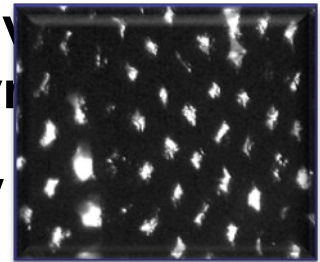

Textilný dezén tkanín a pletenín

Dezénovanie - určuje v podnikoch strojový park (raport) a to od esteticko-výtvarného riešenia s farebným alebo väzbovým vzorom až po technické parametre textílie, ako je napr. šírka, plošná hmotnosť a taktiež niektoré z vlastností ako je pružnosť, ťažnosť, pevnosť

- tkaním: tkáčske väzby
- pletením: pletiarске väzby

Dezénovanie

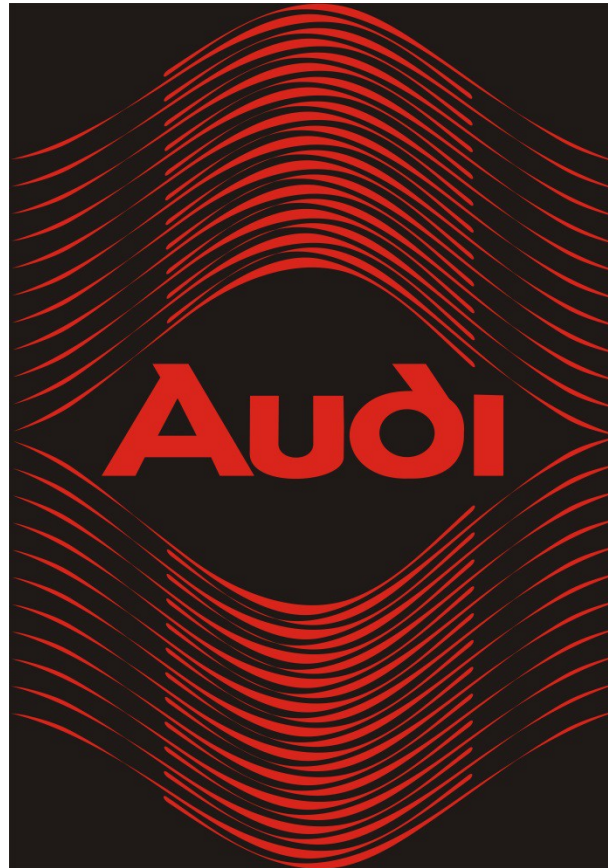
- **Východiská:** konkrétne existujúce technológie výrobného podniku od výroby priadze cez tkáčske a pletiarske techniky až po konečnú úpravu textílie.
- **Dôsledky:** myšlienky, nápady a názory na určenie cieľa (dezén v odevnom výrobku)

Dezén - zadaný
- inšpirácia.

Práca dizajnéra spočíva práve v maximálnom prispôbení ku konkrétnym výrobným možnostiam zadávateľa vznikne nový dezén a tým aj nový výrobok.

Dezénovanie

Textilný dizajn farbením a potláčaním

Koloristika – náuka o farbách, farbivách, farebnosti a ich vzájomných súvislostiach z hľadiska fyzikálneho a chemického.

Farby symbolizujú elementy:

- **vzduch a voda sú prirodzenosti bielej**
- **ohň a slnko žltej**

Farba - jedna z hlavných výrazových prostriedkov umenia a ako taká aj estetického cítenia človeka.

Svet módy - návrhári vyberajú špecifické farebné škály na letné, jesenné, zimné a jarné obdobie.

Farba - reklama

Textilný dizajn farbením

Teplé farby

červená, broskyňová, tekvicová,
purpurová, fialová, korálová červeň, žltá,
ružová, burgundská červeň

Studené farby (chladné farby)

modrá, modrozelená, smaragdov
tyrkysová, jablkovozelená,
zelenkastá, tmavomodrá,
mätovozelená, fľaškovozeleá

Neutrálne farby tmavé

námornická modrá, čierna, sivá,
hnedá, pieskovohnedá,
bronzovohnedá

Neutrálne farby svetlé biela, sivobiela,
slonovinová, krémová

Textilná potlač

Tón farby - vyjadrujeme vlnovými dĺžkami spektra v rozsahu 380 až 70 nanometrov. Je to vlastnosť zrkovného pocitu, ktorú možno značiť slovom žltý, červený, zelený, fialový, modrý, modrofialový, červenožltý.

Sýtosť farby - čistota farebného tónu, je veličina, ktorá vyjadruje zvoleným spôsobom zloženie zmesi spektrálneho monochromatického a bieleho svetla.

Odtieň - môže teda vzniknúť zo základného farebného tónu jeho zmiešaním s inou farbou, bielou alebo čiernou, alebo farbou iného farebného tónu

História odevu

Odev – (z historického vývoja) prejav celkovej životnej situácie, podmienok, zariadení a postojov jedincov v rámci spoločnosti.

- prejav človeka
- znak významu ľudskej osobnosti
- určitý vonkajší signál pre okolie,
- spoločenská výpoveď o každom jedincovi, o jeho vzťahu k prostrediu i k spoločnosti.

Funkcie odevu - symbolické, reprezentačné, estetické, rituálne, atď.

Doplňky odevu: ozdoby, amulety, úprava tváre, kožušiny.

S postupujúcou spoločenskou diferenciáciou pribúdajú formy a druhy odevov, známe z rôznych historických dokladov.

Divadelné kostýmy

Odevný dizajn

- štýl odevného dizajnu
- Inšpirácie
- oživovanie histórie

Módni tvorcovia sa touto problematikou zaoberajú desaťročia, retrospektívou prinášajú pohľad na historické obdobia, ich umelecké odvetvia.

Tvorivosť dizajnéra - nové odevy, životný štýl

Rôznym generáciám.

Variabilný odev: rôzne kusy odevu navzájom kombinovateľné.

Odevná elektronika – Inteligentné textílie

Odevný komfort

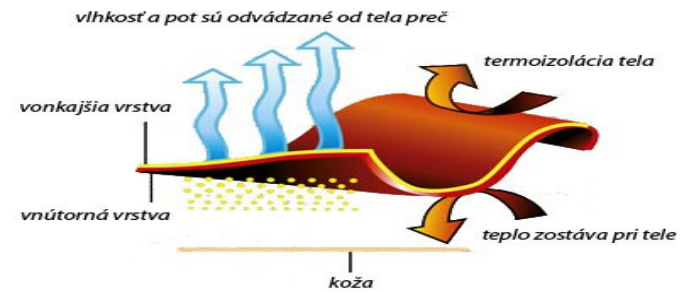
Funkcie odevu.

- **Úžitková** - určovaná predovšetkým prírodnými podmienkami (východiskom pre rozvoj strihových a charakteristických prvkov a používanie určitých materiálov)

- **Spoločenská** - módnosť, estetickosť, komfort, cena a ekológia

Parametre odevu

- estetické a módne (vkus, vzhľad)
- fyziologické a hygienické (pri nosení, obsah škodlivín, ošetrovateľnosť)
- technické - technologické (zloženie, nezávadnosť, konštrukcia)
- ekonomické (cena, recyklácia)

Odevné doplňky

Interiérový textilný dizajn

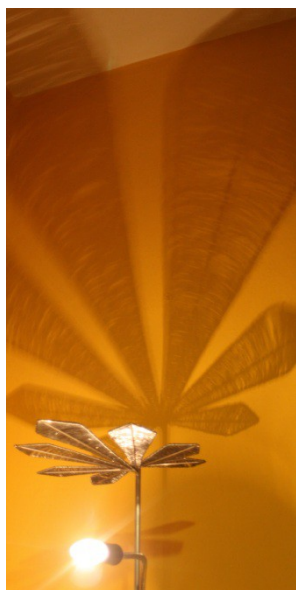
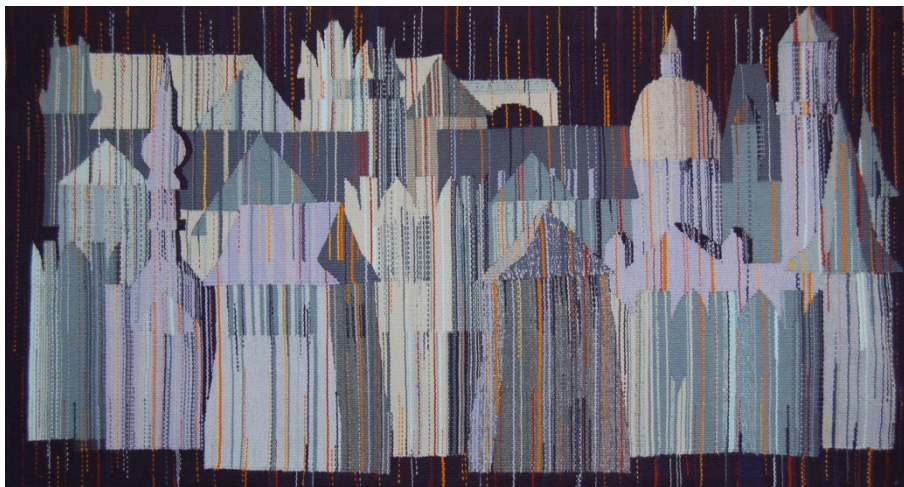
Textil - jeden zo základných interiérových prvkov, dotvára štýl a útulnosť domova.

Interiérový textil dodáva priestoru žiaduci charakter, teplo a atmosféru... Umožňuje však aj výrazne inovovať interiér, a to bez väčších nákladov, vďaka čomu možno (pravidelne) spríjemňovať bývanie;

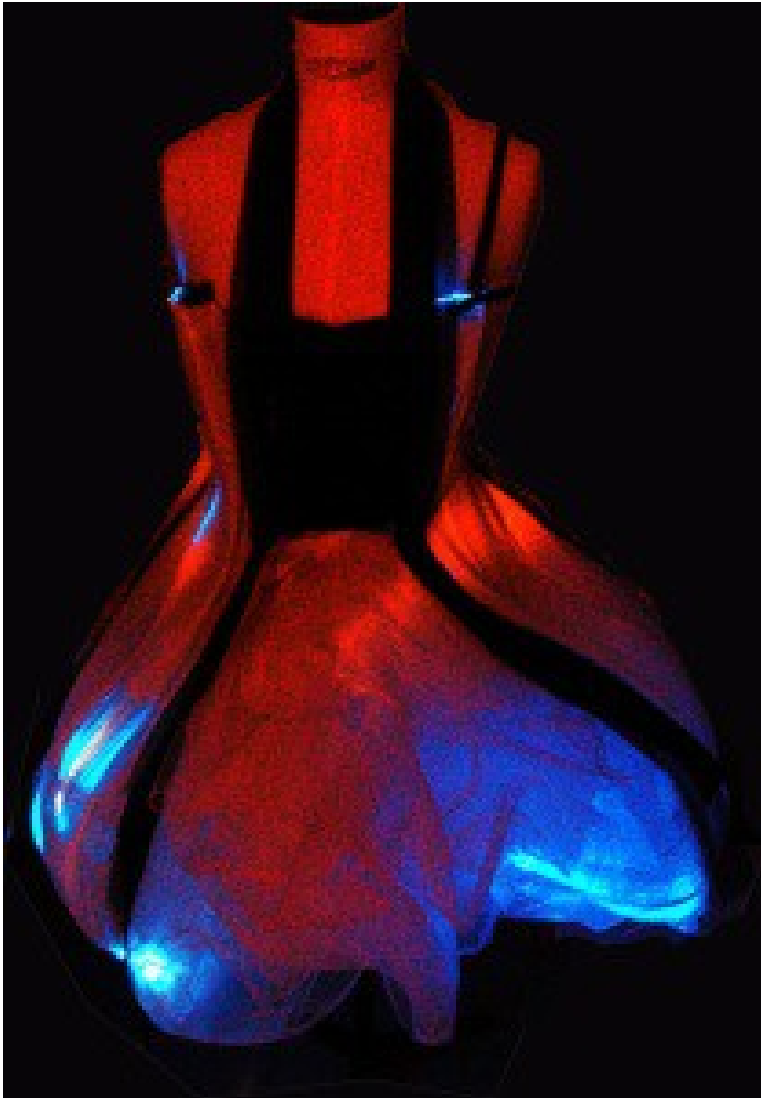
- nábytok a vybavenie domácnosti

Interiérový textilný dizajn

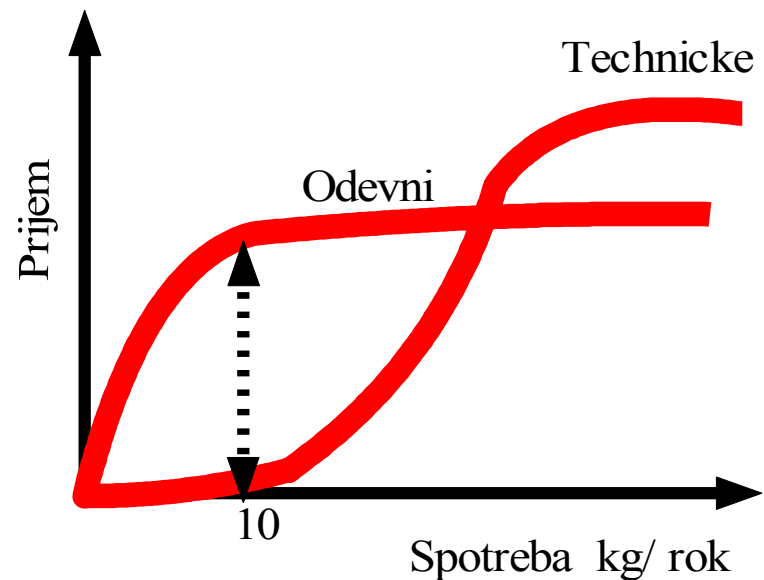
Dizajn technických textílií

Technické textílie sa v súčasnosti používajú v poľnohospodárstve, v doprave, stavebníctve, pri výrobe nábytku, obuvníctve, automobilovom priemysle, vo vodnom staviteľstve, výrobky pre šport a na voľný čas.

Odevné – počet ľudí (5-10 kg za rok)

Technické – úroveň poznania

Inteligentné textilne čidlá

Vo vnútri štruktúry pružných (elastomerových) vlákni sú zabudované jemné vodivé častice kovov. Tieto častice sú v pôvodnom stave od seba vzdialené a vlákna sú nevodivé. Keď sa vlákno natiahne, zakrúti, stlačí, atď. Častice sa k sebe priblížia. Tým sa znižuje elektrický odpor vlákien až do stavu vodivosti.

- Bunda s IPOD-om a GPS systémom

Intelligentné textílie

Projektovanie odevov

V závislosti na pohybe nositel'a dochádza k spínaniu vodivých miest, ktoré sú napojené na svetlo emitujúce diódy (LED).

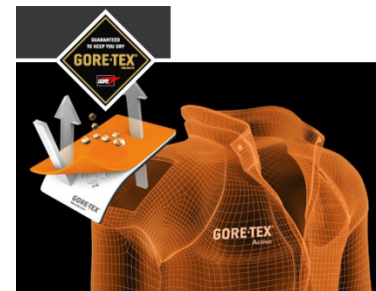
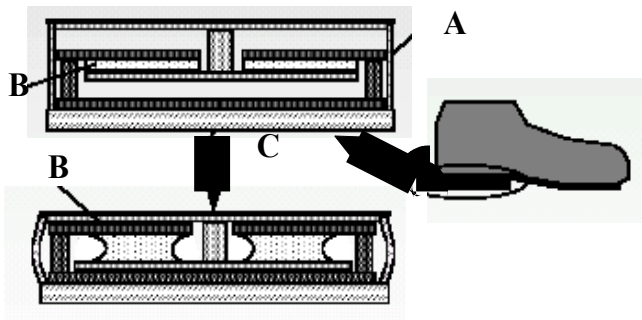
Klight

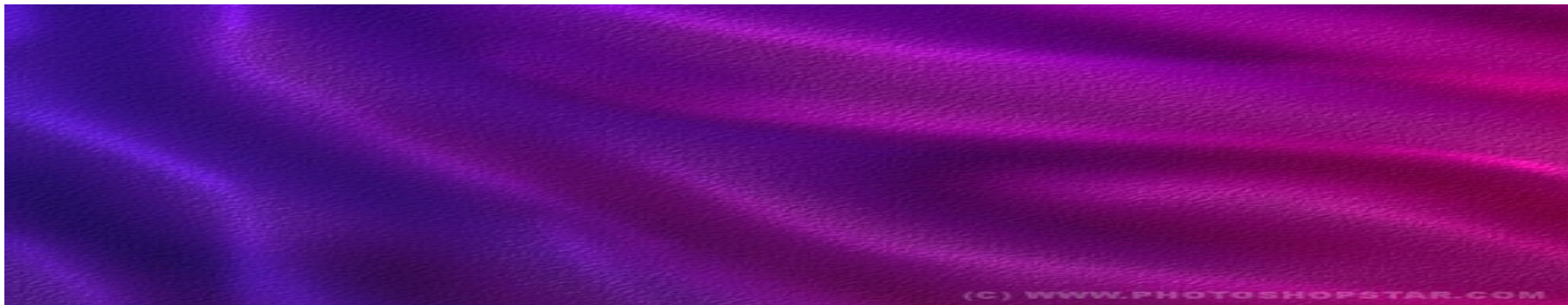
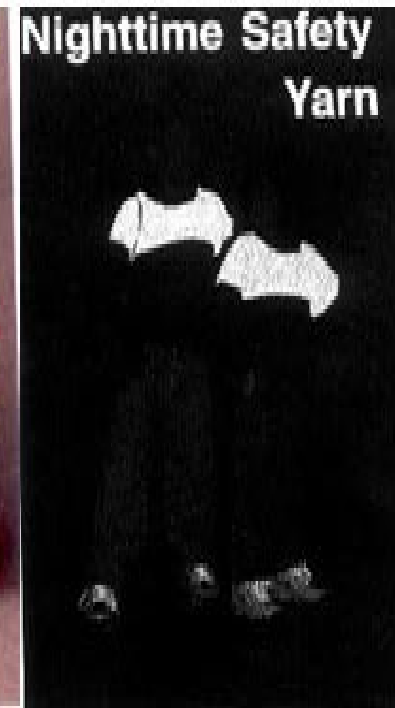
pneuma dress

dis.appear light dress

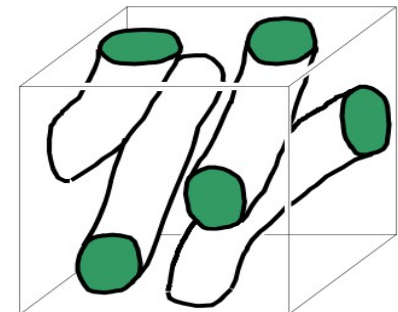
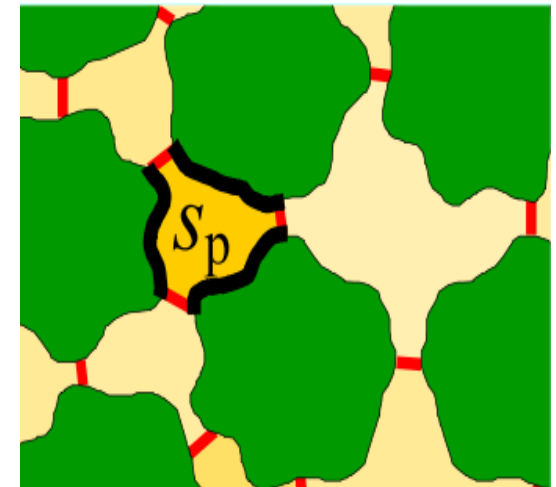
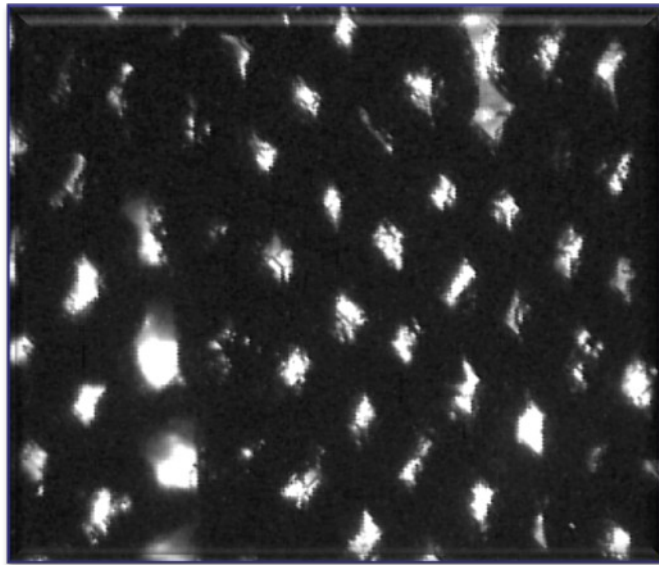
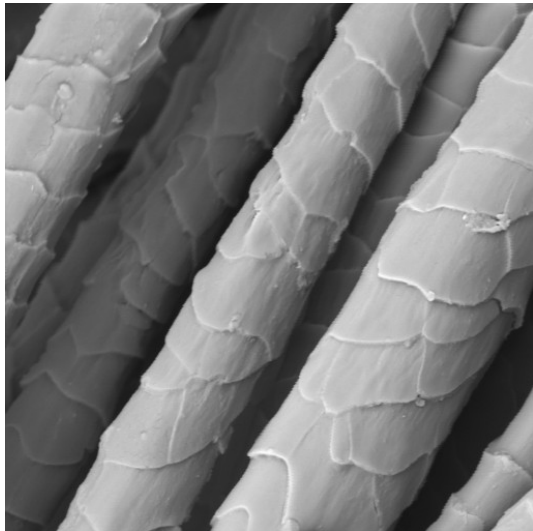
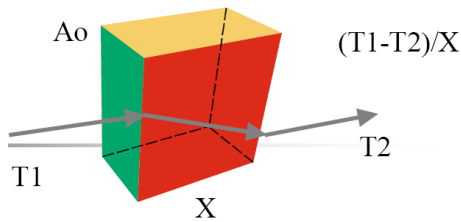

Intelligentné textílie

Teplo absorbujúce textílie

Určité nabíjanie teplom vykazujú aj klasické vlákna (pórovitosť a zaplnenie), ktoré sú schopné sa termoregulovať.

Intelligentné textílie

Motivácia pre vývoj IT

1. Armáda

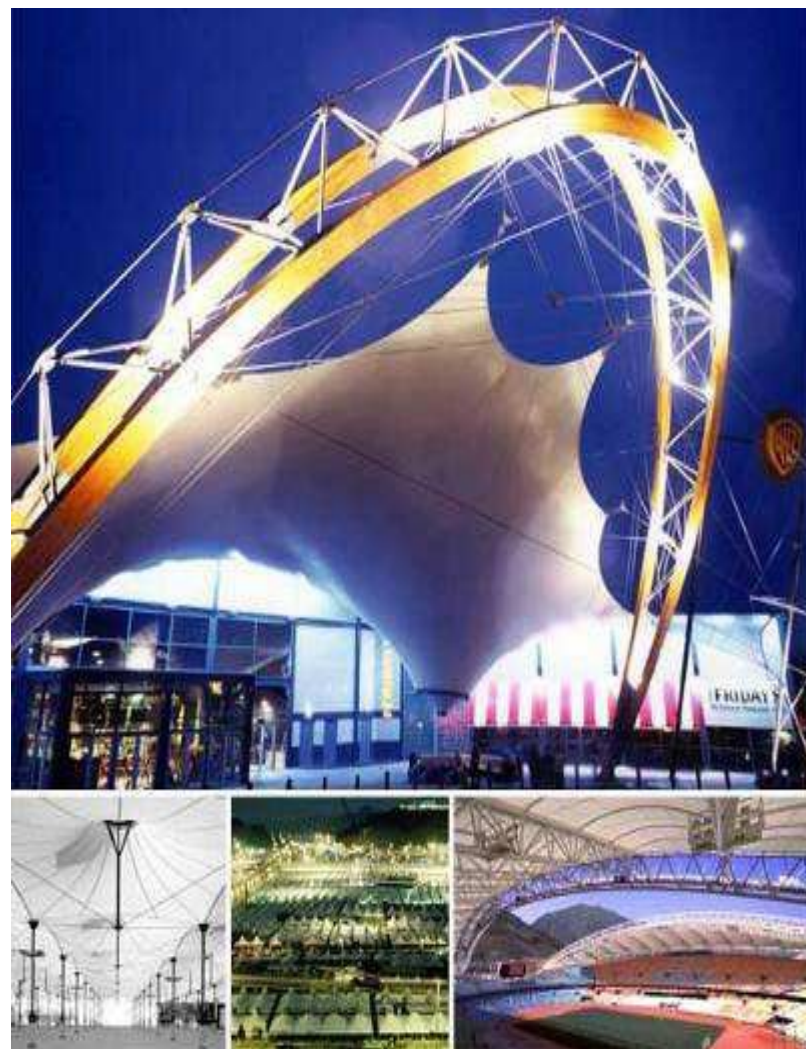
- Ochrana proti extrémnym klimatickým podmienkam
- Kamufláž (sťaženie identifikácie a indikácie)
- Ochrana proti bojovým plynom
- Ochrana proti baktériam

1. Technický sektor

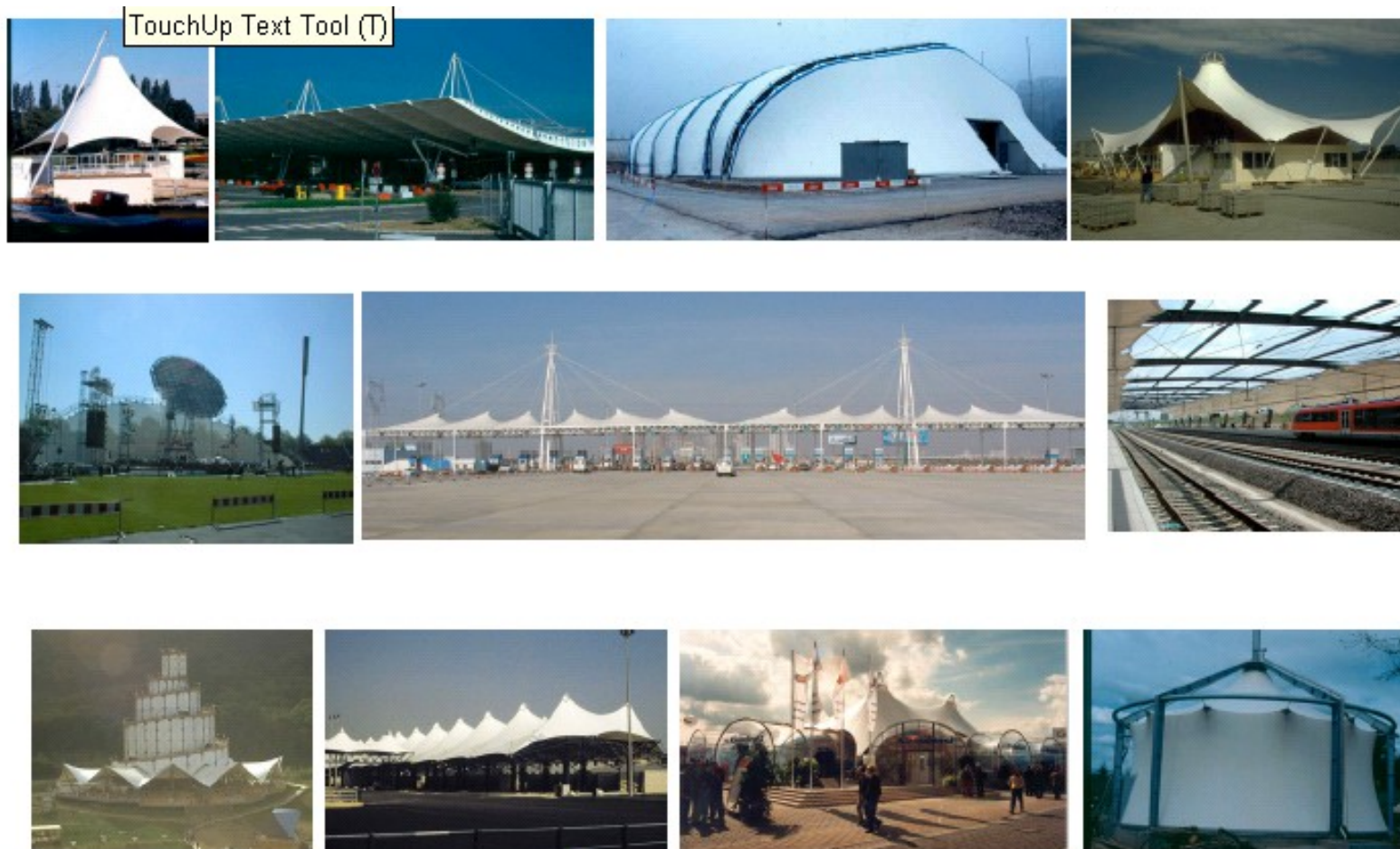
- Bariérové textílie proti mechanickým vplyvom (neprestrelné textílie)
- Bariéry proti elektrickým a magnetickým poliam
- Bariéry proti žiareniu (IČ, ÚV)

Textilná architektúra

Snahou človeka prestrešiť čo najväčšie priestory na zlepšenie nevľúdnej klímy sa premietla do realizácie prestrešení veľkých priestranstiev. Dnešné veľkorozponové objekty musia spĺňať náročné požiadavky investora i užívateľa. Objekty tohto charakteru s použitím bežných konštrukčných princípov a materiálov sú finančne náročné. To viedlo architektov a projektantov k hľadaniu riešení, ako pri obmedzených podmienkach zrealizovať architektúru splňajúcu vysoké funkčné a estetické kritéria. Jednu z možných ciest smerovania v tomto hľadaní naznačili i textilné

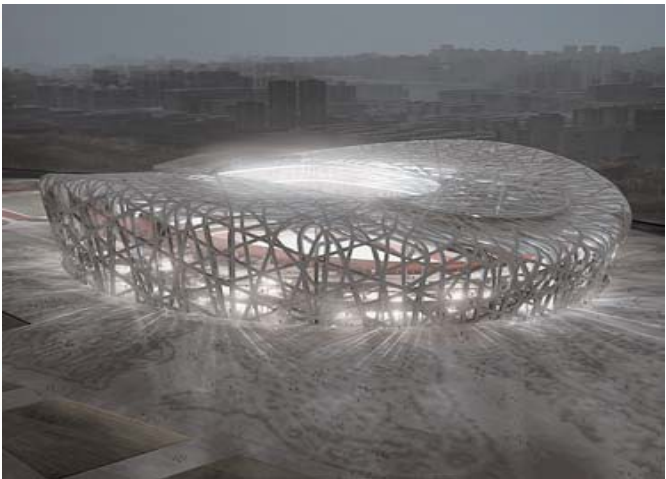
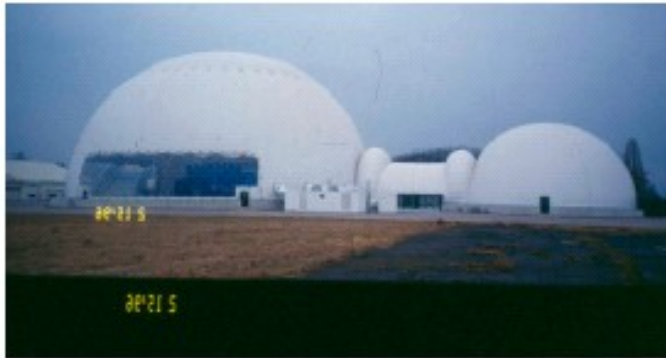

Textilná architektúra

**Klasické stavebníctvo – tapety, akustické a tepelné izolácie, nosiče bitumenov
Strešných krytín a hydroizolácie, armovacie siete do omietok.**

Textilná architektúra

**Charakteristické testy – pevnosti (ETFE) za rôznych režimov
namáhanie, nepriepustnosť pre vodu a vzduch, akustické vlastnosti,
nehorľavosť, odolnosť poveternostným vplyvom, odolnosť chemikáliám.**

Textilná architektúra

Obr. 9.
Detail skladby štruktúry membrány SOLTIS 92 so svetlopriepustnou membránou, výrobca Ferrari SA (patent Ferrari Précontraint)

Obr. 10.
Ochrana budovy pred znečistením a starnutím fluor-polymerovou ochrannou vrstvou uplatnenou na budove Hono-Kōna Bank

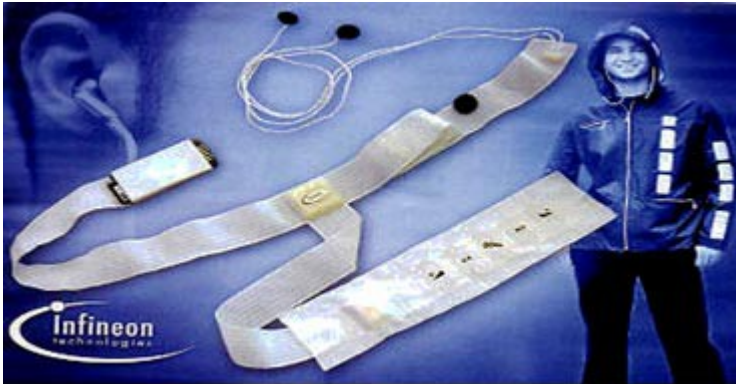

Nová architektúra – špecifické požiadavky k realizácii svetelných efektov (priehľadnosť, nepriehľadnosť, odrážavosť svetla a pod).

Záver

Budúcnosť navrhovania textílií - nové vývojové trendy v textilných štruktúrach a povrchových úpravách.

Technológia svojimi možnosťami a materiály svojimi vlastnosťami zásadne ovplyvňujú trendy tým, že dovoľujú nové riešenia textilného dizajnu v závislosti na vlastnostiach výrobkov. Inovácia v oblasti výroby priadze, nové typy materiálov, nové možnosti moderných strojov a pokrok v postupoch úpravy výrobkov, to všetko sú vedľa tvorivých zámerov dizajnéra rozhodujúce faktory ovplyvňujúce dizajn výrobku a teda ai módu.

Ďakujem